

Sarina Cassvan - 125

Pe 3 ianuarie s-au împlinit 125 ani de la nașterea, în Bacău, a scriitoarei Sarina Cassvan. Fiică a unui profesor de ebraică și nepoată de rabin, s-a instruit în familie și în școlile evreiești ale vremii, desăvârșindu-și studiile universitare la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București și la Berlin. Debutază, la 19 ani, cu nuvela **Crezul ocnașului** (București, 1913), publicată sub pseudonimul Chérie, și traduce, tot atunci, din creația scriitorului Wilhelm Hauff, volumul **Cerșetoarea de la Podul artelor**. În timpul primei mari conflagrații mondiale lucrează ca infirmieră, experiența câștigată evocând-o apoi în romanul **Între artă și iubire** (București, 1918). Scăpată de traumatizanta îndeletnicire, se aventurează în gazetărie, publicând de toate, de la versuri și proză la fragmente de teatru, cronici dramatice și cinematografice, de la reportaje la note de călătorie, de la interviuri cu artiștii din Capitală și din Paris la dezbateri feministe. Semnând Mina von Barnheld, întemeiază „Rubrica femeii” în paginile revistei *Scena*, cu sau fără pseudonim textele apărându-i în publicații pentru toate vârștele și gusturile: *Actualitatea*, *Adevărul*, *Adevărul literar și artistic*, *Cinema*, *Contemporanul*, *Cuvântul liber*, *Dacia*, *Dimineața*, *Dimineața copiilor*, *Facla*, *Femeia*, *Femeia și căminul*, *Filmul*, *Gazeta capitalei*, *Gazeta femeii*, *Gazeta literară*, *Gazeta tinerimei*, *Ilustrațiunea română*, *Izbânda*, *Lumea copiilor*, *Lupta*, *Om liber*, *Premiera ilustrată*, *Presă*, *Rampa*, *Revista copiilor și a tinerimii*, *Seara*, *Socialismul*, *Steagul*, *Tribuna României*, *Universul literar*, *Viața literară*... Între 1929 și 1933 este corespondentă la *Paris Press*, dar nestăvilindu-și verva, își întemeiază propriile publicații, editând revistele 1933-1934 și *Voiaj*. Scrie cu aceeași febrilitate literatură, traduce mai ales din și în franceză, dramatizează, publică noi cărți (schite, povestiri, romane), călătorește, frecventează saloanele pariziene, se implică în sprijinirea artiștilor români

peste hotare. Îi apar, astfel, la edituri bucureștene, volumele **Carnavalul vieții** (1921), **Fluierul fermecat** (1924), **Săptămâna unei îndrăgostite** (1924), **Trupul care își caută sufletul** (1932), **30 de zile în studio** (1933), **S.O.S.** (1935), **Femeia și cătușele ei** (1946), **Evadare** (1947), dedicate adulților, iar pentru copii și tineri încredințază tiparului plachetele și volumele de proză **Curtea și livada** (1913), **Dolofana** (1922), **Căsuța lebedei** (1922), **Aventurile unui mic bucureștean** (vol. I-II, 1923), **Măriuca** (1924), **Fluierul fermecat și alte povești minunate pentru copii** (1924), **Primăvara, Vara, Toamna și Iarna** (versuri și proză, 1927), **Să povestim** (1931), **Bombonel și Totonel** (1936), **Kiki și Riki** (1936), **Pit și Pitulice** (1946), **Fluierul fermecat** (1957), **Ciufuleț** (1959), **Drum fără popas** (1960), **Între pană și spadă** (1963), **Un tăciune și-un cărbune** (f.a.), parte din ele reeditate atât în timpul vieții, cât și postum. La acestea se adaugă traduceri, componentă inseparabilă a creației sale: **În anul 2000** de E. Bellamy (1920), **Carnavalul și somnambula** de K. Immermann (1921), **Iarna** de R. Kramer (1921), **Siluate de femei. Femeile în opera lui Emile Zola** de A. Schwartz (1922), **Printre străini** și **Mama** de Maxim Gorki (1923), **Mathias Sendorf** și **Mihail Strogoff** de Jules Verne (1923), **Tunetul** de B. Kellerman (1924), **Povestiri** (1925) și **Alte povești minunate** de H. Chr. Andersen (1927), **Nevinovata** de Heinrich Mann (1926), **Floarea roșie** de V. Gașin (1927), **Ana Karenina** de Lev Tolstoi (1928), **Scrisoarea unei necunoscută** de Stefan Zweig (1929), **Sub spânzurătoare** de H. Battauer (1934), **Doi pumni de orez** de Sivasankara Pillai (1963), **Povești de nu se mai știe când** de C. Pineau (1964), **Maria** de Eliza Orzeszkowa (1965), **Povești cu vrăjitori și zâne** (1966), **Uriășul Periferigerilerimini** (1970), **Povești cu zâne** (1981) și **Săgeata de aur și potirul vieții** de Charles Perault

(2001), **La Paradisul femeilor** de Emile Zola (1968), unele efectuate în colaborare cu soțul său, Ion Pas, și cu Dragoș Vacariuc. Trăind aproape trei decenii la Paris, traduce în franceză **Aranca, știma lacurilor** de Cezar Petrescu (**Aranca, la fie des lacs**, 1931) și proză românească în antologia **Contes roumains d'écrivains contemporains** (Paris, 1931), prefăcută de prietena sa intimă Contesse de Noailles și incluzând creații de Tudor Argezi, I. A. Bassarabescu, Gheorghe Brăescu, I. Al. Brătescu-Voinești, Gala Galaction, Adrian Maniu, Gib I. Mihăescu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, D. D. Pătrășcanu ș.a.. O altă preocupare integrată perfect în ansamblul operei sale a fost teatrul, prima dramă propusă Teatrului Național din București fiind **Calvar**, în 1925. Respinsă de Comitetul de lectură, a fost premiată, în schimb, de Asociația Criticilor Dramatici, pusă în scenă de Teatrul Național din Iași (1929), tradusă de Guillot de Saix în franceză, publicată în *Revue Mondiale* și jucată cu succes de public de colectivul Teatrului „Albert I” din Paris, sub titlul **Les Masques du destin** (1930). Teatrul Popular din București îi joacă, la rândul-i, piesa pentru copii **Niță, Nuța și Lăbuș** (1926), iar Teatrul Național din Chișinău îi montează o piesă din aceeași categorie, **În țara trântorilor** (1928). Transpusă scenic la București a fost și talmăcirea dramatică **Fete în uniformă** de Christa Winsloe (1935), singura piesă nejuțată, dar publicată în *Lupta*, rămânând **Străinul** (1930). Membră a Societății Scriitorilor Români din 1924, a mai făcut parte din Société des Auteurs Dramatiques, Académie Feminine des Lettres din Paris și Asociația „Gândirea Europeană”, pe care a fondat-o și a condus-o timp de opt ani, sub patronajul Elenei Văcărescu. Dată fiind opera sa, e de mirare că băcăuanii nu i-au dat atenție în timpul vieții, dar nici după, deși de la moarte au trecut decenii (m. 8 ianuarie 1978, la București). ▶